



# TÜRKİYE’NİN GENÇ NÜFUS PROFİLİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

## A Study On Turkey’s Youth Population Profile

Dr. Öğr. Üyesi Emek Aslı CİNEL

Giresun Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Giresun/Türkiye

ORCID ID: 0000 0002 4201 2427

**Cite As:** Cinel, E.A. (2021). “Türkiye’nin Genç Nüfus Profili Üzerine Bir İnceleme”, International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 7(41): 206-212.

### ÖZET

Türkiye’de mevcut olan genç nüfus bir taraftan Türkiye ekonomisi için avantaj yaratırken diğer taraftan temel makroekonomik göstergelerde ciddi etkilere yol açmaktadır. Türkiye ekonomisi her geçen gün hızla artmakta olan genç nüfusa yönelik istihdam yaratmak zorundadır. Dolayısıyla genç nüfus çok boyutlu ekonomik problemlerin kaynağı olabilmektedir. Türkiye ekonomisinde aktif nüfus oldukça yüksek düzeyde olmasına rağmen işgücüne katılım düzeyi çok düşüktür. Diğer gelişmekte olan ülkelerle benzer biçimde Türkiye’de de işsizlik olgusu yapısal bir takım özellikler taşıdığı için, işsizliğin giderilmesi amacıyla uzun vadeli ve verimli ekonomi politikalarına gereksinim duyulmaktadır. Bu bağlamda genç nüfus yoğunluğu Türkiye ekonomisinde öncelikli olarak istihdam sorunu yaratmaktadır. Daha sonra eğitim, gelir dağılımı adaleti, kişi başına düşen gelir, büyüme gibi alanlarda olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir.

Çalışmanın amacını Türkiye’deki genç nüfus profilinin incelenmesi oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda TÜİK’in resmi internet sitesinde bulunan toplumsal yapı istatistikleri verilerinden yararlanılmıştır. Çalışmanın sonucunda Türkiye’deki genç nüfus oranındaki artışın ekonomi üzerinde kalıcı sorunlar yarattığı ve bu sorunların başında istihdam sorununun geldiği görülmüştür.

**Anahtar Kelimeler:** Genç Nüfus, Türkiye Ekonomisi, İstihdam.

### ABSTRACT

On one hand young population of the country creates advantages for Turkey’s economy, on the other hand it has important effects on the basic macroeconomic indicators. Turkey’s economy must create employment for the young population rapidly increasing with each passing day. Therefore, the young population can be the source of multidimensional economic problems. Although the active population in Turkey’s economy at a very high level of participation in the labor force is very low level. As with other developing countries in a similar manner to Turkey structural unemployment phenomenon team features move, in order to eliminate unemployment is a need for long-term and efficient economic policies. In this context young population density is to create employment problem as a priority issue for Turkey’s economy. Later, it may have negative consequences in areas such as education, income distribution justice, per capita income, and growth.

The aim of the study is to study the young population profile in Turkey. For this purpose, social structure statistics data on the official website of TUIK were used. At the result of the study the increase in the proportion of young population in Turkey caused persistent problems on economy and has been observed that the employment problem at the beginning of these problems.

**Keywords:** Youth Population, Turkish Economy, Employment.

### 1. GİRİŞ

Türkiye ekonomisinde genç nüfus oranının yüksek olmasına bağlı biçimde ortaya çıkan ekonomik sorunlar söz konusudur. Aktif genç nüfus eğitim ve istihdamda hedeflere ulaşılmasını zorlaştırmaktadır. Bu noktada uzun vadeli ve sürdürülebilir politikaların gündeme getirilmesi zorunlu olmaktadır. Türkiye’nin sahip olduğu genç nüfus bir taraftan geleceğin güvencesi olarak görülürken diğer taraftan genç bireylere yönelik politikadaki zayıflık ciddi toplumsal problemleri beraberinde getirmektedir. Bu noktada temel sorun aslında genç nüfus yoğunluğu değil, eksik kurumsal yapılanma ve politika yetersizliğidir.

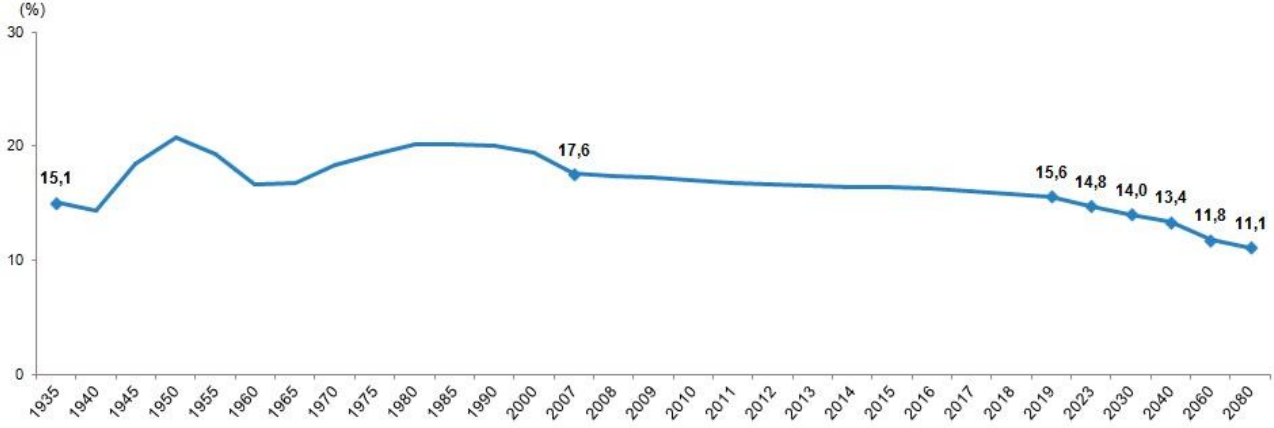
Türkiye ekonomisinde aktif nüfusa istihdam olanakları yaratılarak, aktif nüfusun üretime dahil edilememesi nedeniyle büyüme hızı yavaşlamakta ve işsizlik artmaktadır. Zayıf ve adil olmayan büyüme en çok genç nüfus üzerinde etkili olmaktadır. Türkiye, genç nüfus düzeyi bakımından önemli bir potansiyeli elinde bulundurmaktadır. Genç nüfusun yüksek olmasından doğan olanaklara sahiptir. Genç nüfusa kaliteli bir eğitim verilerek, genç nüfus üretim sürecine dahil edildiği takdirde, Türkiye ekonomisinde büyüme hızı artacak ve işsizlik azalacaktır.

2023 yılına kadar Türkiye’nin çalışma çağındaki nüfusunun artış hızı azalacak ve 2023-2050 döneminde nüfus azalan bir hızla artmaya devam edecektir. 2050 yılında nüfus aynı kalacak ve azalma eğilimine girecektir. Daha sonraki süreçte nüfus yaşlanacak, Türkiye’de yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı artacak ve demografik avantaj sona erecektir (Karabıyık, 2009: 298-299). Dolayısıyla, dünya genelinde olduğu gibi Türkiye’de de genç nüfusun işgücü piyasasındaki olumsuz seyrini azaltmak amacıyla eğitim ve işgücü politikalarında reformlar gerçekleştirilmeli, demografik avantajdan yararlanılmalıdır.

Çalışmada Türkiye ekonomisindeki genç nüfus profili değerlendirilmekte, genç nüfus oranındaki artışın ekonomi üzerinde yarattığı etkilere değinilmekte ve söz konusu olumsuz etkilerin azaltılması için alınması gerekli olan uygulamalara ve politikalara yer verilmektedir.

## 2. TÜRKİYE’NİN GENÇ NÜFUS PROFİLİ

2019 yılı itibarıyla Türkiye’nin toplam nüfusunun %15,6’sını genç nüfus oluşturmaktadır. Nüfus projeksiyonlarına göre genç nüfusun toplam nüfus içindeki oranının 2023 yılında %14,8, 2030 yılında %14,0, 2040 yılında %13,4, 2060 yılında %11,8 ve 2080 yılında %11,1’e düşeceği öngörülmektedir.



Şekil 1. Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (1935-2080)

Kaynak: TÜİK.

1935-2080 döneminde genç nüfusun toplam nüfus içindeki oranının yıllara bağlı biçimde azalma eğilimine girmesi öngörülmektedir. 1935 yılında bu oran %15,1 iken 2007 yılında %17,6’ya yükselmiş ve 2019 yılında %15,6 olarak belirlenmiştir. 2019 yılından itibaren genç nüfusun azalmaya başlayacağı öngörülmektedir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının hazırlamış olduğu 2020 yılı raporuna göre, önümüzdeki yıllarda dünya çapında genç nüfus yapısından yaşlanan nüfus yapısına geçiş olacağı öngörülmektedir. Rapora göre, yaşlı nüfusun küresel büyümesi sürecek ve yaşlanan bir dünya oluşacaktır.

Tablo 1. Genç ve Yetişkin Nüfusun Sayısı ve Toplam Nüfus İçindeki Oranı (2010-2080)

Yıllar	Toplam Nüfus	Genç Nüfus (15-24 Yaş)	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	Yetişkin Nüfus (25+)	Yetişkin Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)
2010	73 722 988	12 545 094	17,0	42 299 312	57,4
2011	74 724 269	12 542 174	16,8	43 295 520	57,9
2012	75 627 384	12 591 641	16,6	44 178 564	58,4
2013	76 667 864	12 691 746	16,6	45 126 304	58,9
2014	77 695 904	12 782 381	16,5	46 051 093	59,3
2015	78 741 053	12 899 667	16,4	46 955 166	59,6
2016	79 814 871	12 989 042	16,3	47 900 047	60,0
2017	80 810 525	12 983 097	16,1	48 793 940	60,4
2018	82 003 882	12 971 396	15,8	49 848 157	60,8
2019	83 154 997	12 955 672	15,6	50 986 980	61,3
2023	86 907 367	12 823 288	14,8	54 482 695	62,7
2030	93 328 574	13 068 509	14,0	60 415 852	64,7
2040	100 331 233	13 404 251	13,4	67 593 089	67,4
2060	107 095 998	12 603 733	11,8	76 366 180	71,3
2080	107 100 904	11 925 953	11,1	78 361 167	73,2

Kaynak: TÜİK.

Türkiye ekonomisinde genç nüfusun toplam nüfus içindeki oranı 2010-2019 döneminde azalma eğilimi sergileyerek, 2010 yılında %17,0 iken 2019 yılında %15,6’ya gerilemiştir. TÜİK’in resmi internet sitesinde yer alan nüfus projeksiyonlarına göre 2023-2080 döneminde genç nüfusun toplam nüfus içindeki oranı hızla azalmakta ve 2080 yılında %11,1’e düşmesi öngörülmektedir. Yetişkin nüfusun toplam nüfus içindeki oranı artmaktadır.

Tablo 2. Seçili Ülkelerde Genç Nüfus Oranı (2019)

Ülke	Toplam Nüfus	Genç Nüfus (15-24 yaş)	Genç Nüfus Oranı (%)
İspanya	46 937 060	4 620 483	9,8
Almanya	83 019 213	8 610 749	10,4
Avusturya	8 857 775	969 767	10,9
Belçika	11 455 519	1 301 822	11,4
Birleşik Krallık	66 647 112	7 832 236	11,8
Bulgaristan	7 000 039	623 291	8,9
Danimarka	5 806 081	733 405	12,6
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	875 899	112 151	12,8
Finlandiya	5 517 919	616 543	11,2
Fransa	67 012 883	7 872 388	11,7
İtalya	60 359 546	5 887 386	9,8
Hollanda	17 282 163	2 131 944	12,3
Yunanistan	10 724 599	1 098 459	10,2

Kaynak: TÜİK.

Tablo 2’de seçili ülkelerde genç nüfus oranına ait veriler yer almaktadır. Buna göre, 2019 yılında genç nüfus oranı en yüksek olan ülke %12,8 ile Güney Kıbrıs Rum Yönetimi’dir. Sonra sırasıyla Danimarka, Hollanda ve Birleşik Krallık gelmektedir.

Tablo 3. Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı En Yüksek Olan İller (2019)

İller	Toplam Nüfus	Toplam	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)
Hakkari	280 991	67 129	23,9
Şırnak	529 615	120 132	22,7
Bayburt	84 843	19 197	22,6
Siirt	330 280	73 221	22,2
Ağrı	536 199	113 882	21,2
Muş	408 809	84 368	20,6
Van	1 136 757	233 337	20,5
Bitlis	348 115	70 950	20,4
Batman	608 659	123 111	20,2
Erzurum	762 062	149 949	19,7
Gümüşhane	164 521	32 332	19,7
Iğdır	199 442	37 985	19,0
Karabük	248 458	47 110	19,0

Kaynak: TÜİK.

Türkiye’de 2019 yılında genç nüfusun toplam nüfus içindeki oranının en yüksek olduğu iller sıralamasında ilk sırayı Hakkari almaktadır Hakkari’de genç nüfusun toplam nüfus içindeki oranı %23,9’dur. Hakkari’yi sırasıyla Şırnak, Bayburt, Siirt, Ağrı ve Muş izlemektedir. Toplam nüfusun genç nüfus içindeki oranının en düşük olduğu iller ise sırasıyla Muğla (%12,6), Balıkesir (%12,9), İzmir (%13,2), Sinop (%13,5) ve Aydın (13,7) olmuştur.

Tablo 4. Yaşadığı İlden Başka İle Okumaya Giden Gençlerin Oranının En Yüksek Olduğu İller (2019)

İller	Toplam Genç Nüfus (18-24 Yaş)	İkamet Ettiği İlden Başka Bir İle Üniversite Okumaya Giden Gençlerin Sayısı	İkamet Ettiği İlden Başka Bir İle Üniversiteye Giden Gençlerin Oranı (%)
Burdur	34 902	6 172	17,7
Bayburt	15 675	2 747	17,5
Isparta	61 776	10 515	17,0
Gümüşhane	25 842	4 043	15,6
Karabük	38 502	5 685	14,8
Bartın	21 846	3 024	13,8
Kırıkkale	37 154	4 914	13,2
Nevşehir	36 043	4 575	12,7
Çanakkale	60 887	7 547	12,4
Bilecik	24 751	3 058	12,4
Artvin	18 136	2 192	12,1

Kaynak: TÜİK

Türkiye’de 2019 yılında ikamet ettiği ilden başka bir üniversite okumaya giden gençlerin oranının en yüksek olduğu iller sırasıyla Burdur (%17,7), Bayburt (%17,5) ve Isparta (%17,0) olmuştur. Bu illerin içerisinde toplam genç nüfus sayısı en yüksek olan iller Isparta ve Çanakkale’dir. Toplam genç nüfus sayısı en düşük olan il ise Bayburt’tur. Türkiye genelinde 18-24 yaş aralığındaki toplam genç nüfus sayısı 9 291 219’dur. Türkiye genelinde 18-24 yaş aralığındaki toplam genç nüfus sayısı en düşük (10 233) olan il Tunceli iken, 18-24 yaş aralığındaki toplam genç nüfus sayısı en fazla (1 679 021) olan il İstanbul’dur.

İkamet ettiği ilden başka bir ile üniversite okumaya giden gençlerin oranının en düşük olduğu iller ise sırasıyla, %0,4 ile Şırnak, %0,6 ile Şanlıurfa ve %0,8 ile Diyarbakır olarak belirlenmiştir.

Tablo 5. Yaş Grubuna Göre Kurumsal Olmayan Nüfusun İşgücü Durumu (2019)

	<b>Toplam (%)</b>	<b>15-24 Yaş Toplam (%)</b>	<b>25+ Toplam (%)</b>
İşgücüne Katılım Oranı	53,0	44,4	55,0
İşsizlik Oranı	13,7	25,4	11,5
Tarım Dışı İşsizlik Oranı	16,0	28,9	13,5
İstihdam Oranı	45,7	33,1	48,6
Tarım Sektöründeki İstihdam Oranı	18,2	17,7	18,2
Sanayi Sektöründeki İstihdam Oranı	25,3	28,2	24,9
Hizmet Sektöründeki İstihdam Oranı	56,5	54,1	56,9

Kaynak: TÜİK.

Türkiye’de yaş grubuna göre kurumsal olmayan nüfusun işgücü durumu 2019 yılı için incelendiğinde toplam işgücüne katılım oranının %53,0 olduğu görülmektedir. 15-24 yaş aralığı toplam işgücüne katılım oranı %44,4 ve 25 yaş ve üzeri kesimin toplam işgücüne katılım oranı ise %55,0’dır. 2019 yılı toplam işsizlik oranı %13,7 olarak gerçekleşmiş olup, 15-24 yaş aralığı işsizlik oranı %25,4’e ulaşmıştır. Bu oran 2018 yılında %20,3 olarak gerçekleşmiştir. Bu durum genç nüfus işsizlik oranının arttığını göstermektedir. 2019 yılındaki toplam istihdam oranı %45,7 olup, 15-24 yaş grubundaki (genç nüfustaki) istihdam oranı %33,1’dir. Genç nüfus istihdam oranı 2018 yılında %35,0 olarak gerçekleşmiştir. 25 yaş ve üstü istihdam oranı ise %48,6’dır. Tablodan genç nüfus üzerindeki işsizlik oranının daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer taraftan ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin oranı 2019 yılında %26,0 olmuştur.

Sektörlere göre genç nüfus istihdamına bakıldığında, 2019 yılında istihdam edilen gençlerin %17,7’sinin tarım sektöründe, %28,2’sinin sanayi sektöründe, %54,1’inin ise hizmet sektöründe yer aldığı görülmektedir.

Tablo 6. Yaş Grubuna Göre Çalışılan İşten Duyulan Memnuniyet Düzeyi (2015-2019)

	<b>2015</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>
Toplam Memnuniyet Düzeyi (%)	78,3	80,4	80,7	80,4	78,2
18-24 Yaş Memnuniyet Düzeyi (%)	79,3	78,7	79,3	76,0	73,0
25+ Memnuniyet Düzeyi (%)	78,2	80,6	80,9	81,0	78,9

Kaynak: TÜİK.

Türkiye’de 2015-2019 dönemi yaş grubuna bağlı işten duyulan memnuniyet düzeyi verilerine göre 2015 yılı toplam memnuniyet düzeyi %78,3 iken 2019 yılı toplam memnuniyet düzeyi %78,2 olarak gerçekleşmiştir. 18-24 yaş memnuniyet düzeyi 2015 yılında %79,3 ve 2019 yılında %73,0 olmuştur. 25 yaş ve üzeri işten duyulan memnuniyet düzeyi ise 2015 yılında %78,2 iken 2019 yılında artarak %78,9 seviyesine ulaşmıştır. Genç nüfusun çalıştığı işten duyduğu memnuniyet düzeyinin yıllara bağlı olarak azaldığı görülmektedir.

Tablo 7. Yaş Grubuna Göre Çalışılan İşten Elde Edilen Kazançtan Memnuniyet Düzeyi (2015-2019)

	<b>2015</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>
Toplam Memnuniyet Düzeyi (%)	44,5	48,4	47,1	42,0	43,4
18-24 Yaş Memnuniyet Düzeyi (%)	50,5	51,0	51,1	48,7	49,8
25+ Memnuniyet Düzeyi (%)	43,6	48,0	46,5	41,0	42,6

Kaynak: TÜİK.

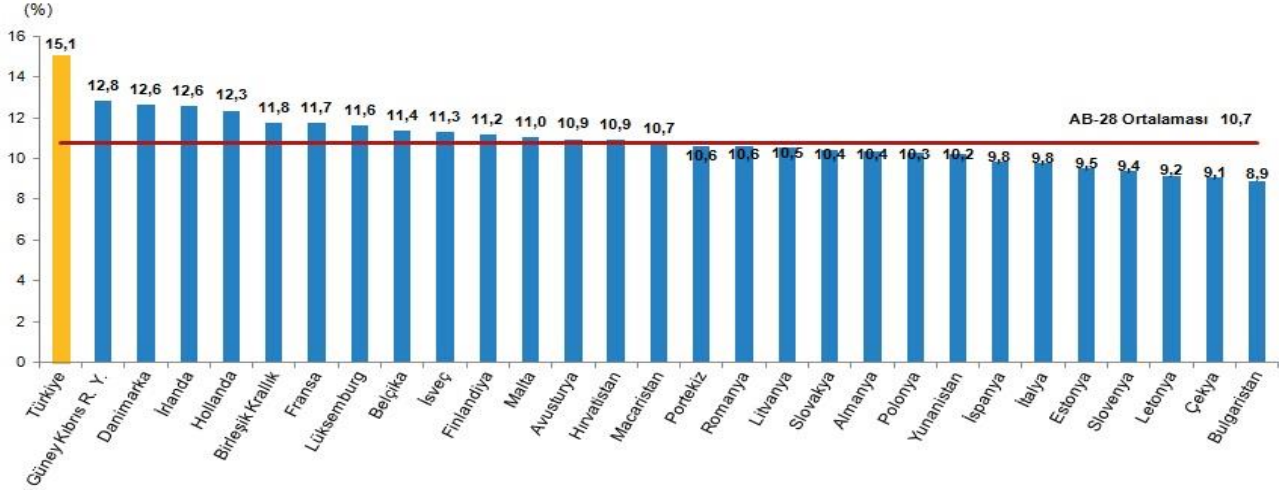
TÜİK 2015-2019 yaşam memnuniyeti araştırmasına göre 2015 yılında çalışılan işten elde edilen kazançtan duyulan memnuniyet düzeyi %44,5 olmuştur. 2019 yılında bu oran %43,4’e gerilemiştir. 18-24 yaş işten elde edilen kazanç memnuniyet oranı 2015 yılında %50,5 iken 2019 yılında azalarak %49,8 olarak gerçekleşmiştir. 25 yaş ve üzeri kesimin kazanç memnuniyeti oranı ise 2015 yılında %43,6 ve 2019 yılında da %42,6 olmuştur. Tablodan genç nüfusun çalışmış olduğu işten elde etmiş olduğu kazançtan memnuniyet düzeyinin düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Yaş Grubuna Göre Alınan Eğitimden Memnuniyet Düzeyi (2015-2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
Toplam Memnuniyet Düzeyi (%)	57,5	62,3	58,3	58,8	58,4
18-24 Yaş Memnuniyet Düzeyi (%)	58,3	63,6	60,5	58,3	62,0
25+ Memnuniyet Düzeyi (%)	57,4	62,0	57,9	58,9	57,8

Kaynak: TÜİK.

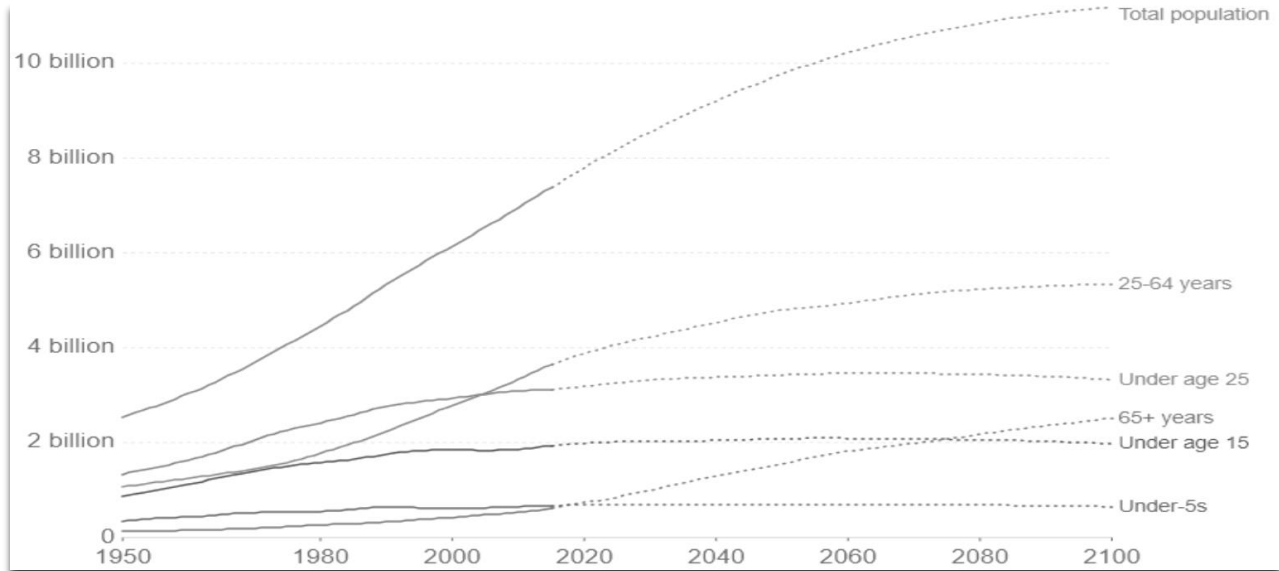
Yaş grubuna göre alınan eğitimden memnuniyet düzeyi verileri 2015-2019 dönemi için değerlendirildiğinde toplam memnuniyet düzeyinin 18-24 yaş aralığında ve 25 yaş ve üzeri kesimde arttığı görülmektedir. Her ne kadar söz konusu dönemde eğitimden memnuniyet düzeyinde bir miktar artış gözlenirse de ülkemizde gençlere sunulan eğitim hizmetinin daha nitelikli ve kaliteli olması gerektiği bilinmektedir.



Şekil 2. Genç Nüfus Oranının Avrupa Birliği Üye Ülkeleri ile Karşılaştırması (2019)

Kaynak: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (Eurostat) veritabanı, TÜİK.

Şekil 2’de Türkiye ekonomisinde mevcut olan genç nüfus düzeyinin Avrupa Birliği üyesi 28 ülkenin genç nüfus düzeyinden daha fazla olduğu gözlenmektedir. 2019 yılında en fazla genç nüfusu barındıran Avrupa Birliği üyesi ülke %12,8 ile Güney Kıbrıs Rum Yönetimi’dir. En düşük düzeyde genç nüfusu olan Avrupa Birliği üyesi ülke ise %8,9 ile Bulgaristan olmuştur.



Şekil 3. Dünya Nüfusu Yaş Grupları Tahmini (1950-2100)

Kaynak: Birleşmiş Milletler

Küresel çapta ciddi bir demografik geçiş süreci yaşanmaktadır. Dünya genelinde genç nüfustan yaşlı nüfus yapısına doğru bir sürecin ortaya çıkması öngörülmektedir. 2018 yılında dünyadaki yaşlı nüfus oranı ilk defa 5 yaşın altındaki çocuk nüfusunu geçmiştir. Yaşlanan bir dünyaya doğru ilerleyişin başladığı gözlenmektedir (Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2020).



## 2. TÜRKİYE’NİN GENÇ NÜFUS PROFİLİNİN EKONOMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Türkiye halen genç ve dinamik bir nüfus yapısına sahip olmakla birlikte nüfusun yaşlanma sürecinin de artmakta olduğu görülmektedir. Bu demografik nitelik, sosyal ve ekonomik kalkınma için avantaj yaratırken, bu avantajdan yararlanmak için gerekli olan zaman zarfı 25-30 yıl ile sınırlı kalmaktadır. Bu süre, bir ülkenin tarihi açısından uzun sayılmayacak bir süredir. Nüfus göstergeleri farklı plan, program ve uygulamaların temel ölçüsü olduklarından ülke ekonomisi açısından büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla bireysel ve toplumsal hayatın şekillenmesinde aktif rol üstlenir.

Türkiye bugün dünyanın en kalabalık nüfusa sahip olan ilk yirmi ülkesi içinde yer almaktadır. Nüfus öngörülere, Türkiye’nin sahip olduğu demografik özellikleri temelinde, nüfusun uzun bir süre kendi iç dinamiğiyle artmaya devam edeceğini göstermektedir. Diğer bir anlatımla, geçmişteki doğurganlık ve ölüm oranları ile oluşmuş olan yaş niteliği, ülkenin gelecekteki büyüme oranı üzerinde etkili olmaktadır. Son yıllardaki nüfus verileri Türkiye ekonomisindeki çalışma çağındaki nüfusun geçmişin yüksek doğurganlık seviyelerinden dolayı yükselmeyi sürdüreceğini, genç nüfusun payının düşeceğini, yaşlı nüfusun payının ise artacağını belirtmektedir (Ergöçmen, 2017).

Günümüzde Türkiye ekonomisi nüfusunun ortalama olarak dörtte biri 15 yaşından küçük olan, toplam nüfusunun üçte ikisinden fazlasının çalışabilir nüfus olarak nitelendirilen 15-64 yaş arasında olduğu, 65 yaş ve üstünde yer alan nüfusun toplam nüfus içindeki oranının %8 olduğu bir yapıya sahiptir. Bu yapı, çalışma çağında yer alan nüfusun yükselişte olduğu, toplam nüfus içinde genç nüfusun payının yıllara bağlı biçimde düşme eğiliminde olduğu, yaşlı nüfusun payının ise yükselme eğilimi gösterdiği bir niteliğe sahiptir. Yaşlı nüfus oranının artacağına yönelik beklentiler, üretime katılma yaşındaki nüfus grubuna daha fazla önem verilmesini ve ekonomik anlamda bu avantajdan yararlanılmasını gerektirmektedir. Bu yönde geliştirilecek ekonomi politikaları ve gençlere yönelik sunulacak olan hizmetler Türkiye’nin yaşlanan dünya üzerindeki konumunu özellikle ekonomik açıdan güçlendirecektir.

Türkiye’nin yaş yapısı ekonominin gelişmesi ve kalkınması üzerinde etkili olmaktadır. Türkiye sahip olduğu genç nüfusa kaliteli ve nitelikli eğitim olanakları sağladığı sürece ekonomik açıdan gelişecek ve rekabet gücü artacaktır. Diğer taraftan, işgücü piyasalarına çok sayıda genç bireyin katılması ve bu genç nüfus için yeni istihdam olanaklarının yaratılmasının gerekliliği işsizlik oranı üzerinde olumsuz yönde etki yapmaktadır. Türkiye ekonomisindeki işsizlik oranlarının Covid-19 salgını sonrasında daha fazla artması bu durumun önemini daha çok açığa çıkarmaktadır. Türkiye ekonomisindeki işsizlik oranı gelişmiş ülke işsizlik oranlarıyla karşılaştırıldığında oldukça yüksek düzeydedir. Genç işsizlik oranı incelendiğinde çok daha kötü bir tablo görülmektedir. Türkiye ekonomisinde genç nüfusun büyük bir kısmı istihdam edilememektedir. TÜİK (2020) raporuna göre ne iş hayatında ne de eğitimde olan 15-24 yaş arası gençlerin oranı 2019 yılında %26,0 olmuştur. Bu oran OECD ortalamasının çok üzerinde bir değerdir. Bu bağlamda demografik avantaj olarak kabul edilen yüksek genç nüfus ve bu nüfusun ortaya koyacağı üretim potansiyelinin etkin ve verimli bir şekilde kullanılmadığı görülmektedir. Verimliliğinin en yüksek düzeyde olması beklenen genç nüfusun işgücüne katılmaması Türkiye’nin demografik avantaj konumunu dezavantaja dönüştürmektedir.

TÜİK verilerine göre işgücüne her yıl binlerce kişi katılmakta, fakat işsizlik oranını azaltacak seviyede iş olanaklarının yaratılmadığı gözlenmektedir. İşsizliği azaltıcı yönde sürdürülebilir ekonomik büyüme mevcut değildir. Türkiye ekonomisinde işgücü piyasasının en ciddi problemlerinden biri yaratılan iş olanaklarının düşük ücretli ya da ücretsiz çalışılan, nitelsiz işler olmasıdır (Ansal vd., 2000). Günümüzde Türkiye ekonomisinde işgücü piyasalarında nitelsiz işlerde çalışan birey sayısı oldukça yüksektir. Türkiye’nin orta gelir tuzağından çıkması için işgücü piyasalarındaki bu sorunların giderilmesi ve nitelikli iş olanaklarının yaratılması zorunlu olmaktadır.

Türkiye ekonomisinde genç nüfus üretimde aktif olarak yer alamaz ve kaliteli eğitime sahip olamazsa, genç nüfus profili ekonomik büyüme ve kalkınmanın üzerinde engel niteliği taşıyacaktır. Ekonomik büyümenin sağlanabilmesi için istihdam ve verimlilik artışının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Dolayısıyla ekonomik büyüme üzerinde eğitimin ve istihdamın önemi oldukça yüksek boyuttadır. Eğitimli ve işsiz genç nüfus oranının oldukça yüksek olması bu tespiti doğrulamaktadır. Eğitim sistemi ve teknoloji arasındaki bağı kuvvetli bir şekilde kuran, bilgiye değer veren ve teknolojik yeniliklere hemen uyum sağlayan ülkelerde orta gelir tuzağından çıkış çok hızlı olmuştur (Garrett, 2004; Lee, 2013; Ohno, 2009). Bu sürecin yaratılmasında beşeri sermayenin önemi her geçen gün artmaktadır. Bu noktada toplumun her kesimi için adil olan eğitim olanaklarının yaratılması da son derece büyük önem kazanmaktadır. Bu yönde uygulanacak olan ekonomi politikaları nüfus artışına bağlı gelir dağılımı adaletsizliğini azaltacaktır. Türkiye ekonomisinin elinde bulundurduğu genç nüfusa yeni ve nitelikli iş imkanlarının yaratılması gençlerin suça yönelme eğilimlerini

de azaltacaktır. Bu şekilde işgücüne dahil olmayan gençler toplumsal tabakanın alt kısmında yer almaktan kurtulacak, yaratıcılık ve yeteneklerini geliştireceklerdir.

Türkiye'nin genç nüfus profilini doğru politikalarla ve uygulamalarla değerlendirmek gerekmektedir. Bu anlamda alınması gerekli olan çok uzun bir yol mevcuttur. Ekonomik büyüme ve kalkınma ancak geleceğin umudu olan gençlerin eğitilmesi ve üretime katılması ile mümkündür. Türkiye birçok göstergede gelişmiş ülkeler seviyesinin altında kalmaktadır. Bu bağlamda, istihdam yaratan sürdürülebilir ekonomik büyümenin hayata geçirilmesi ve işgücü piyasalarının ihtiyaçlarına uygun yapıda işgücü meydana getirebilmek için eğitim sisteminde reforma gereksinim duyulmaktadır.

### 3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ekonomik büyüme ve kalkınma için büyük avantaj olarak kabul edilen genç nüfusun büyüklüğü ülkenin beşeri sermayesinin gücünü temsil etmektedir. Bu değerli potansiyeli ortaya çıkaracak olan dinamiklerin doğru kullanılması halinde genç nüfus ülke ekonomisi açısından olumlu bir süreç oluşturacaktır. Ülkemizde 15-24 yaş aralığında 2019 yılı rakamlarına göre ortalama 13 milyon genç birey bulunmakta ve toplam nüfusun %15,6'sını oluşturmaktadır. Bir ülke ekonomisinde genç birey sayısı ne kadar yüksekse o ülkenin ekonomik reform için o derece yüksek fırsat yarattığı kabul edilmektedir. Ancak bu bireylerin herhangi bir eğitim almayı, istihdamda da yer almaması en önemli üretim faktörlerinden biri olan emeğin verimsiz kullanıldığını göstermektedir. Zıyan olan genç emeğin ekonomide yarattığı kayıp ve toplumsal maliyet oldukça yüksek düzeydedir. Dolayısıyla genç nüfusun ülke refahı üzerindeki etkisi ve topluma sağlayacağı katkı göz ardı edilmemelidir.

Türkiye genç nüfus profili oldukça yoğun olan bir ülke konumundadır. Elinde bulundurduğu bu avantajı olumlu yönde değerlendirmek için ülkenin geleceğine yön verecek olan genç nüfusu üretime dahil edecek ve nitelikli eğitime kavuşturacak gerçekçi ve kalıcı çözümler içeren istihdam politikaları uygulanmalıdır. Aktif işgücü piyasası politikalarından Türkiye ekonomisi bakımından öncelik taşıyanlar; işgücü piyasasına yönelik eğitimler, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri, sosyal tarafların adil şartlarda katılımının sağlanması ve verimli bir şekilde yürütülen istihdam oluşturma hizmetleridir. İşgücü piyasasına yönelik eğitim programları, genç nüfusa yönelik programların en etkili olanıdır. Sonra önem sırasına göre rehberlik ve danışmanlık hizmetleri gelmektedir. Uygulanacak olan aktif istihdam politikaları sonrasında genç nüfusun işsiz kalmasının yaratmış olduğu toplumsal maliyet düşecek, üretim ve istihdam artacak, gelir dağılımı adaletsizliği azalacak, sürdürülebilir ekonomik büyüme sağlanacaktır.

### KAYNAKÇA

- Ansal, H., Küçükçifçi, S., Onaran, Ö., & Orbay, Z. (2000). Türkiye Emek Piyasasının Yapısı ve İşsizlik, İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Ergöçmen, B. (2007). "Genç Nüfus Avantajı İçin Son 30 Yıl", <http://www.aljazeera.com.tr/profil/banuer-gocmen> (Erişim Tarihi: 29.12.2020).
- Garrett, G. (2004). Globalization's Missing Middle, *Foreign Affairs*, 83(6), 84-96.
- Karabıyık, İ. (2009). "Avantaj ve Dezavantajlarıyla Genç İşsizliğinin Değerlendirilmesi", *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13(3/4), 298-299.
- Lee, K. (2013). How Can Korea Be A Role Model For Catch-up Development? A Capabilitybased View, İçinde A. K. Fosu (Ed.), *Achieving Development Success: Strategies and Lessons From the Developing World*, Oxford: Oxford University Press, 25-49.
- Ohno, K. (2009). "Avoiding The Middle-Income Trap: Renovating Industrial Policy Formulation in Vietnam", *Asean Economic Bulletin*, 26(1), 25-43.
- T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2020). "Yaşlı Nüfusun Demografik Değişimi", <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/45354/yasli-nufus-demografik-degisimi-2020.pdf> (Erişim Tarihi: 28.12.2020).
- TÜİK (2020). "İstatistiklerle Gençlik", 2019. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2019-33731> (Erişim Tarihi: 29.12.2020).